Instanța de fond: Judecătoria Chișinău (Sediul Rîșcani) (jud. Veronica Jomiru-Niculiță)

Dosarul nr. 3a-2277/25 (2-24079516-02-3a-10072025)

Republica Moldova
Curtea de Apel Centru
D E C I Z I E

24 martie 2026 mun. Chişinău

Completul specializat în examinarea acţiunilor în contencios administrativ și în materie de insolvabilitate, reorganizare și dizolvare a persoanelor juridice din cadrul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Centru

Având în componenţa sa:

Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Ghedrovici Nicolae şi Bostan Angela

Grefier Zabulica Ionela

Judecînd în şedinţă publică, cererea de apel declarată de Rotari Serghei asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (Sediul Rîșcani) din 31 martie 2025, adoptată la acțiunea în contencios administrativ depusă de Rotari Serghei împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind recalcularea pensiei.

C o n s t a t ă:

Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei:

La data de 18.07.2024 Rotari Serghei a depus acțiunea în contencios administrativ împotriva Casei Națională de Asigurări Sociale solicitând:

- anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sec. Botanica, mun.Chişinău nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024, precum şi răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3923/24 din 19 iunie 2024 privind respingerea cererii prealabile;

-obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale (Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica a mun. Chişinău) în emiterea actului administrativ individual prin care să-i fie recalculată vechimea în muncă reieşind din certificatul cu nr.73 din 17 ianuarie 2024, eliberat de către Direcția Situații Excepționale mun. Chişinău al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență;

-obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale (Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica, mun. Chişinău) în vederea emiterii actului administrativ individual privind recalcularea pensiei stabilită anterior (30 martie 2013), în corespundere cu prevederile art.61 alin.(2) din Legea nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a milităroilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi trupele organelor afacerilor interne, în mărimea stabilită la art.14 lit.a) din legea menționată - 75% din sumele respective ale soldei, începând cu 30 decembrie 2023, cu aplicarea coeficientului de indexare anuală;

-încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale (Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica, mun. Chișinău) în beneficiul reclamantului cheltuielile suportate de reclamant.

În motivarea acțiunii, Rotari Serghei a indicat că, în perioada anilor 1990 - 2013, a activat în diferite funcții în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Notează că, la 29 martie 2013, la cererea personală, prin ordinul MAI nr.209 ef. a fost încetat raportul de serviciu, fiindu-i stabilită pensia pe linia MAI, în corespundere cu prevederile legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/1993.

Indică că, la 18 mai 2013, s-a reîncadrat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, având statut de funcționar public cu statut special şi unde a activat până la 30 decembrie 2023, după care, i-a fost încetat raportul de serviciu în corespundere cu prevederile art.38 alin.(1) lit.b) (la atingerea limitei de vîrstă), lit.c) (după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie) şi lit.d) (după expirarea perioadei determinate a raportului de serviciu), din Legea nr.288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul MAI.

Susține că, la 27 februarie 2024 prin intermediul oficiului poştal s-a adresat cu cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica din mun. Chişinău, nr. RS-13/24, în vederea recalculării pensiei stabilită anterior, în corespundere cu prevederile art.61 alin.(2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544/1993 cu anexarea copiilor materialelor confirmative.

Afirmă că, la data de 11 martie 2024, prin scrisoarea cu nr.13/24 Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec.Botanica din mun.Chişinău a fost informat că pentru realizarea dreptului pretins şi anume recalcularea pensiei urmează să depună cerere personal la CTAS sec. Botanica cu prezentarea actelor necesare în original.

La data de 12 aprilie 2024, a prezentat actele necesare în original conform cerințelor nominalizate de CTAS sec. Botanica, drept urmare a fost acceptată cererea pentru pensie care a fost înregistrată cu nr. 94/2024/5864.

Menționează că, drept răspuns la adresarea respectivă, la data de 30.05.2024 Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica din mun. Chişinău a emis decizia nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024 de respingere a cererii de recalculare

a pensiei, învocând că prevederile legii nr.1544/1993 nu prevede recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă.

Nefiind de acord cu decizia menționată, a depus o cerere prealabilă la organul emitent (Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec.Botanica, mun.Chişinău), prin care a solicitat anularea deciziei respective şi efectuarea recalculării pensiei stabilite anterior (30 martie 2013), în conformitate cu prevederile art.61 alin.(2) din Legea nr.1544/1993.

Susține că, la 27 iunie 2024, în oficiul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova a primit răspunsul prin care a fost informat despre respingerea cererii prealabile, invocându-se faptul că actul administrativ emis de către CTAS sec. Botanica, mun. Chişinău înregistrată cu nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024 corespunde legislației în vigoare.

Consideră că, prevederile art.68 din legea nr.288/2016 în condițiile legii nr.1544/1993 stabileşte condițiile de asigurare cu pensii a cetățenilor Republicii Moldova: militari a Forțelor Armate, colaboratori a Serviciului de Protecție şi Pază de Stat, ofițeri de informații şi securitate, persoane din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, persoane din efectivul de comandă suprem şi colaboratori care îndeplinesc serviciul special prin contract în cadrul Centrului National Anticorupție, funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, pensionari din rândul militarilor forțelor armate, al organelor securității statului, al persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, al persoanelor care au îndeplinit serviciul militar sau special prin contract în cadrul organelor similare anterioare celor nominalizate, inclusiv ale fostei U.R.S.S., şi familiile acestora.

Articolul 61 alin.(2) din Legea prenotată prevede expres că pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri şi din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Conform art.19 alin.(1) din legea nominalizată, funcționarii publici cu statut special pot deţine funcţii publice cu statut special până la atingerea următoarelor limite de vîrstă: a) 50 de ani - pentru subofiţeri; b) 55 de ani - pentru ofițeri, cu excepția gradelor de chestor, chestor-şef şi chestor general, pentru care limita de vârstă este de 60 de ani.

Indică că până la încetarea raportului de serviciu care au survenit urmare a emiterii ordinului şefului Inspectoratului General pentru Situații de Urgenţa nr. 140 ef. din 28.12.2023 a deţinut gradul special de colonel al serviciului intern, care face parte din corpul de ofiţeri şi respectiv, limita de vârstă, conform normei legale menționate mai sus, a constituit 55 ani, pe care a împlinit-o la 01 septembrie 2021.

Totodată, la data de 01 septembrie 2021, la atingerea limitei de vîrstă a solicitat prelungirea raportului de serviciu peste limita de vîrstă conform prevederilor legii nr.288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, fiind acceptat de fiecare dată de către angajator pînă la data de 30 decembrie 2023. (extrasele ordinelor de prelungire a rapoartelor de serviciu peste limita de vîrstă au fost anexate la cerere), fiind indicat expres, termenul de aflare în serviciu în organele afacerilor interne.

Notează că din data de 01 septembrie 2021 până la 30 decembrie 2023 a activat peste limita de vârstă, fiindu-i prelungit raportul de serviciu, de către angajator, de 13 ori: prin Ordinile Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr.107 ef. din 23 august 2021, nr.146 ef. din 29 decembrie 2021, nr.70 ef. din 17 mai 2022, nr.89 ef. din 23 iunie 2022, nr.101 ef. din 04 august 2022, nr.125 ef. din 06 octombrie 2022, nr.144 ef. din 05 decembrie 2022, nr.14 ef. din 01 februarie 2023, nr.33 ef. din 03 aprilie 2023, nr.51 ef. din 01 iunie 2023, nr.76 ef. din 01 august 2023, nr.94 ef. din 28 septembrie 2023 şi respectiv nr. 119 ef. din 28 noiembrie 2023.

Pct.63 din Decizia Curții Constituționale nr.188 din 8 decembrie 2021 specifică că dreptul la recalcularea pensiei reclamă nu doar faptul că persoana să fi acumulat 25 ani de vechime în muncă, ci și să fi împlinit vârsta de aflare în serviciu, iar printr-o decizie a angajatorului să i se fi prelungit termenul de aflare în serviciu.

Consideră decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024 emisă de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sec. Botanica, mun.Chişinău prin care s-a refuzat de a-i fi recalculată pensia și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3923/24 din 19 iunie 2024 prin care a fost informat despre respingerea cererii prealabile, ca fiind ilegale.

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile Legii nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, Legea nr.288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Decizia Curții Constituționale nr. 188 din 8 decembrie 2021, art.art. 189, 195, 206, 207, 208, 209, 212, 218, 224 alin.(l) lit.b) din Codul administrativ, art.5, art.7 și art.94 din Codul de procedură civilă.

<u>Hotărîrea instanței de fond ce constituie obiectul apelului:</u>

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 31 martie 2025, s-a respins acțiunea în contencios administrativ înaintată de Rotari Serghei către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea deciziei din 15.04.2024 și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind recalcularea pensiei.

<u>Verificarea admisibilității apelului:</u>

În dezacord cu soluția hotărârii instanței de fond, la 25.04.2025, Rotari Serghei, a contestat-o cu apel.

În conformitate cu prevederile art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite neîntîrziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărîrii, instanţei de apel.

La caz, din materialele cauzei rezultă că, hotărîrea instanţei de fond a fost pronunţată public la 31 martie 2025, iar cererea de apel nemotivată a fost depusă la 25 aprilie 2025 /f.d.86/. Prin urmare, Completul judiciar constată că, apelul a fost depus în interiorul termenului prevăzut de legislator.

Potrivit art. 232 alin. (2) Cod administrativ, *motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.*

În speță, hotărârea motivată a fost notificată apelantului la data de 16 iunie 2025 (f.d.99), iar motivarea apelului a fost depusă la 23 iunie 2025 (f.d.100), adică cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

Argumentele apelantului vis-a-vis de pretinsa ilegalitate a hotărîrii atacate cu apel;

În susținerea apelului, apelantul Rotari Serghei a reiterat argumentele de fapt și de drept indicate în acțiunea depusă, menționând că, prima instanță eronat a conchis asupra netemeiniciei revendicărilor formulate în cererea de chemare în judecată, consideră hotărârea instanței de fond neîntemeiată și pasibilă casării.

Argumentele părții intimate vis a vis de apelul declarat;

Prin referința depusă la 31.07.2025, intimatul Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat respingerea apelului declarat de Rotari Serghei, cu menținerea hotărârii primei instanțe ca fiind legală și întemeiată.

Argumentele participanţilor invocate în cadrul judecării apelului;

Apelantul Rotari Serghei și reprezentantul intimatei Casa Națională de Asigurări Sociale nu s-au prezentat în ședința instanței de apel, deși au fost înștiințați legal despre locul, data și ora examinării cauzei. Aceștia nu au comunicat motivele neprezentării și nu au solicitat amânarea ședinței. În aceste condiții, în temeiul art. 239 alin. (2) din Codul administrativ, Completul judiciar a dispus examinarea cauzei în lipsa lor.

Examinând cauza în lipsa participanților legal citați, studiind materialele dosarului administrativ și ale cauzei, precum și verificând argumentele cererii de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că apelul declarat de Rotari

Serghei urmează a fi respins, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 31 martie 2025, din considerentele expuse în continuare.

Aprecierea instanţei de apel a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil speţei:

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, *procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171.*

În conformitate cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară potrivit normelor acestui cod, prevederile Codului de procedură civilă fiind aplicabile în mod corespunzător numai în măsura în care Codul administrativ nu conține reglementări speciale.

Potrivit art. 219 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, instanța cercetează din oficiu starea de fapt, în baza tuturor probelor legal admisibile, fără a fi legată de declarațiile părților ori de cererile lor privind administrarea probelor. Totodată, instanța nu poate depăși limitele pretențiilor deduse judecății, însă nu este ținută de formularea juridică dată acestora de participanții la proces.

Conform art. 225 din Codul administrativ, verificarea legalității actelor administrative individuale contestate se realizează în raport cu situația de fapt și de drept existentă la data emiterii lor. În apel, completul verifică atât corectitudinea constatărilor de fapt, cât și aplicarea normelor materiale și procesuale relevante, răspunzând argumentelor susceptibile să influențeze soluția cauzei.

În temeiul art. 240 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, instanța de apel respinge apelul dacă, în urma verificării efective a criticilor formulate, constată că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată.

Starea de fapt;

Materialele cauzei și a dosarului administrativ atestă că, începând cu 30 martie 2013, Rotari Serghei este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă conform legii nr.1544/1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor Afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, stabilită de Ministerul Afacerilor Interne, în proporție de 68 % din suma soldei și o vechime în muncă de 27 ani 11 luni 17 zile. (fila 1, 11 din dosarul administrativ).

La 18 mai 2013, după stabilirea pensiei, Rotari Serghei s-a reîncadrat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne într-o funcție publică cu statut special și a activat până la 30 decembrie 2023. Raportul de serviciu a încetat în baza ordinului Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr. 140 ef. din 28 decembrie 2023 (f.d. 75-77 dosar administrativ).

Potrivit certificatului nr. 73 din 17 ianuarie 2024, eliberat de Direcția Situații Excepționale mun. Chișinău a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al

MAI, la încetarea raportului de serviciu vechimea totală calculată a reclamantului constituia 38 ani, 7 luni și 16 zile (f.d. 81-111 dosar administrativ).

Din aceste considerente, la 12.04.2024, reclamantul a depus cerere de stabilire/recalculare a pensiei pentru vechime în muncă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale s.Botanica (f.d.81 dosar administrativ).

La data de la 15.04.2024 Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Botanica, a emis decizia nr.94/2024/50525 de respingere a cererii reclamantului, fiindu-i comunicat că temei legal pentru recalculare nu este, or, dreptul la pensie apare odată după eliberarea din serviciu, iar legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie după o eventuală reangajare în serviciu. (f.d.80 dosar administrativ).

La data de 11.06.2024, Rotari Serghei a contestat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Botanica prin cererea prealabilă adresată Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat anularea deciziei nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024 (f.d.117-119 dosar administrativ).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3923/24 din 19 iunie 2024, emis la examinarea cererii prealabile, reclamantul a fost informat că, în conformitate cu prevederile art.2, alin.(1) din Legea nr. 1544/1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie, li se stabilește pensia după eliberare din serviciu. Potrivit art. 61 alin.(1) recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor Afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a legii citate. Alin.(2) Din Legea nr. 1544/1993, pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere. *Prin prisma normelor menționate, dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu, cu dreptul de a fi recalculată în condițiile Legii nr.1544/1993*. Astfel, temei de anulare a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sector Botanica, mun. Chișinău nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024, nu este. (f.d. 120-122 dosar administrativ)

Manifestînd dezacordul cu răspunsul primit, la 18.07.2024, Rotari Serghei a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune.

<u>Admisibilitatea acțiunii:</u>

Prevederi relevante ale Codului administrativ:

Articolul 20. *Acţiunea în contencios administrativ*

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 206. *Felurile acţiunilor în contencios administrativ*

(1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

Reieșind din cerințele formulate în cererea de chemare în judecată, rezultă că, acțiunea reclamantului este una în obligare.

Articolul 191. *Competenţa jurisdicţională pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

Articolul 196. *Competenţa teritorială pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Ținînd cont de obiectul acțiunii și având în vedere prevederile art.191 alin.(1) Cod administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, or obiectul acesteia nu se regăsește în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ în obligare a fost înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Articolul 17. *Dreptul vătămat*

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Articolul 39. *Accesul liber la justiţie*

(1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Articolul 189. *Înaintarea acţiunii în contencios administrativ*

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Articolul 10. *Actul administrativ individual*

(1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Articolul 11. *Categoriile actelor administrative individuale*

(1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

Instanța de apel remarcă că, actele administrative contestate – decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sector Botanica, mun. Chișinău nr.94/2024/50525 din 15 aprilie 2024 privind refuzul reexaminării pensiei și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3923/24 din 19 iunie 2024 privind respingerea cererii prealabile - sunt acte administrative individuale defavorabile pentru reclamant, acesta fiind destinatarul deciziilor contestate.

Articolul 19. *Cererea prealabilă*

Cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Articolul 162. *Scopul procedurii prealabile*

(1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

Articolul 208. *Respectarea procedurii prealabile*

(1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei elucidate anterior, se atestă că Rotari Serghei a respectat procedura prealabilă.

Prin răspunsul nr.3923/24 din 19 iunie 2024, CNAS a respins cererea prealabilă (f.d. 120-122 dosar administrativ).

Articolul 209. *Termenul de înaintare a acţiunii în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea în obligare înaintată de Rotari Serghei la 18.07.2024, a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, cît și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

Referitor la fondul acțiunii în obligare;

Prevederile relevante ale Codului administrativ sunt următoarele:

Articolul 224. *Hotărîrile instanţei de judecată*

(1) Examinînd acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri:

b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată;

f) respinge acţiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condiţiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit.a)–e).

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (Sediul Rîșcani) din 31 martie 2025, s-a respins acțiunea în contencios administrativ înaintată de Rotari Serghei către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea deciziei din 15.04.2024 și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind recalcularea pensiei.

Judecând cauza în ordine de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că soluția fondului este una întemeiată, urmând a fi menținută, din considerentele ce vor fi expuse în continuare.

Cadrul juridic material aplicabil raportului de contencios administrative în obligare;

Astfel, legalitatea refuzului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale din 15 aprilie 2024 și a deciziei adoptate în procedura prealabilă la 19 iunie 2024 urmează a fi verificată prin raportare la situația de fapt și la normele materiale în vigoare la data emiterii acestor acte. Normele procesuale sunt aplicabile în forma în vigoare la data efectuării actelor de procedură și a judecării apelului.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, militarii care îndeplinesc serviciul prin contract și persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor

afacerilor interne beneficiază de pensie viageră pentru vechime în muncă dacă întrunesc condițiile stabilite de lege.

Articolul 2 din aceeași lege reglementează două modalități distincte de exercitare a dreptului la pensie. Ca regulă, potrivit alin. (1), pensia se stabilește după eliberarea din serviciu. Prin excepție, alin. (2) permite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă, cărora li s-a prelungit serviciul peste limita de vârstă și care întrunesc condițiile art. 13 lit. a), să primească, de la data ordinului de prelungire, 50% din pensia cuvenită, fără încetarea raportului de serviciu.

Această distincție este completată de art. 50 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 1544/1993: în prima ipoteză, pensia se stabilește de la data eliberării din serviciu, iar în ipoteza specială a menținerii peste limita de vârstă, de la data emiterii ordinului de prelungire. Prin urmare, temeiul și momentul stabilirii pensiei determină regimul juridic al recalculării sale ulterioare.

Conform art. 61 alin. (1), recalcularea pensiilor stabilite anterior în legătură cu punerea în aplicare a legii se efectuează în temeiul documentelor existente la organul de pensionare, iar actele suplimentare pot justifica majorarea numai dacă dovedesc circumstanțe care, potrivit legii, influențează pensia deja stabilită. Norma nu instituie un drept general la stabilirea repetată a aceleiași pensii pentru vechimea acumulată în cadrul unui raport de serviciu nou, început după pensionare.

Potrivit art. 61 alin. (2), pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciu urmează a fi recalculate după trecerea acestora în rezervă sau în retragere. Interpretată sistematic împreună cu art. 2 alin. (2) și art. 50 alin. (1) lit. c), această dispoziție privește definitivarea pensiei acordate în regimul special al continuării neîntrerupte a serviciului peste limita de vârstă, nu recalcularea unei pensii stabilite anterior după eliberare, urmată de reîncadrare într-un nou raport de serviciu.

Articolul 51 alin. (2) reglementează data de la care se efectuează recalcularea atunci când există o circumstanță care, potrivit legii, determină modificarea pensiei. Această normă are caracter temporal și nu constituie, prin ea însăși, un temei autonom de naștere a dreptului la recalculare.

În conformitate cu art. 19 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 288/2016, limita de vârstă pentru ofițeri este de 55 de ani, cu excepția gradelor pentru care legea stabilește limita de 60 de ani. Menținerea în funcție peste această limită poate avea loc în condițiile alin. (2), în baza deciziei angajatorului și cu respectarea cerințelor prevăzute de lege.

<u>Aplicarea normelor la circumstanțele cauzei;</u>

Din materialele cauzei rezultă că pensia lui Rotari Serghei a fost stabilită începând cu 30 martie 2013, după încetarea raportului de serviciu, pentru o

vechime de 27 ani, 11 luni și 17 zile, în proporție de 68% din suma soldei. Prin urmare, pensia inițială a fost acordată potrivit regulii prevăzute de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, iar nu în regimul excepțional al art. 2 alin. (2).

Reîncadrarea din 18 mai 2013 a determinat nașterea unui raport de serviciu distinct de cel în temeiul căruia fusese anterior stabilită pensia. Pe parcursul acestui nou raport, reclamantul a beneficiat concomitent de pensia deja stabilită și de drepturile salariale aferente funcției exercitate.

Completul ia în considerare argumentul reclamantului potrivit căruia, după împlinirea vârstei de 55 de ani la 1 septembrie 2021, raportul său de serviciu a fost menținut prin ordine succesive până la 30 decembrie 2023. Existența acestor ordine confirmă continuarea celui de-al doilea raport de serviciu peste limita de vârstă, însă nu modifică temeiul juridic al pensiei speciale stabilite în anul 2013 și nu transformă retroactiv această pensie într-una acordată potrivit art. 2 alin. (2).

Or, pentru aplicarea art. 61 alin. (2) nu este suficientă constatarea izolată că persoana a activat după împlinirea limitei de vârstă. Este necesar ca pensia supusă recalculării să fie cea acordată în regimul juridic corespunzător menținerii în serviciu peste limita de vârstă, în condițiile art. 2 alin. (2), urmând ca după trecerea în rezervă sau în retragere să fie stabilit cuantumul integral. În prezenta cauză, reclamantul nu a beneficiat de pensia de 50% acordată de la data unui ordin de prelungire, ci de pensia stabilită integral după eliberarea din serviciu în anul 2013.

În consecință, ordinele de prelungire emise în perioada 2021-2023 nu pot constitui temei pentru stabilirea repetată a aceleiași categorii de pensie, prin includerea vechimii dobândite după reîncadrare. Certificatul nr. 73 din 17 ianuarie 2024 confirmă vechimea totală calculată la încetarea ultimului raport de serviciu, dar nu reprezintă un act suplimentar care ar dovedi o circumstanță existentă și nevalorificată la stabilirea pensiei din 2013.

Această interpretare corespunde considerentelor Curții Constituționale din Decizia nr. 188 din 7 decembrie 2021. Curtea a diferențiat persoanele pensionate pentru vechime și reangajate ulterior, care beneficiază concomitent de pensie și salariu, de persoanele care continuă neîntrerupt serviciul după atingerea limitei de vârstă în regimul art. 2 alin. (2). Curtea a reținut, de asemenea, că exercitarea dreptului la pensie depinde de opțiunea titularului, iar efectele opțiunii pentru pensionare nu pot fi înlăturate prin solicitarea ulterioară de recalculare a aceleiași pensii speciale.

În Decizia nr. 21 din 2 martie 2023, pronunțată într-o cauză referitoare la un beneficiar al pensiei speciale reangajat ulterior într-o funcție publică cu statut special, Curtea Constituțională a reiterat că sistemul instituit prin Legea nr. 1544/1993 este distinct de sistemul public reglementat de Legea nr. 156/1998. Perioadele contributive realizate după pensionarea specială pot fi valorificate în condițiile sistemului public, dacă persoana întrunește cerințele legale și optează

pentru pensia pentru limită de vârstă, însă ele nu generează automat recalcularea pensiei speciale.

Prin urmare, art. 14 lit. a) din Legea nr. 1544/1993, care stabilește procentul pensiei în funcție de anii completi de vechime și plafonul maxim de 75%, nu poate fi aplicat vechimii acumulate după reîncadrarea din 2013 în lipsa unui temei legal pentru recalcularea pensiei speciale. În aceeași ordine de idei, art. 51 nu poate fundamenta acordarea recalculării de la 30 decembrie 2023, deoarece acesta reglementează numai efectele temporale ale unui drept la recalculare deja recunoscut de lege.

În circumstanțele de fapt și de drept analizate supra, Completul constată că autoritatea publică a ajuns la caz la concluzia corectă privind inexistența temeiului legal pentru recalcularea solicitată. Chiar dacă motivarea actelor administrative putea delimita mai explicit regimurile prevăzute de art. 2 alin. (1) și alin. (2), această insuficiență nu modifică soluția asupra cererii, deoarece condițiile materiale pentru emiterea actului administrativ individual favorabil nu sunt întrunite.

În cadrul acțiunii în obligare, anularea refuzului și obligarea autorității să emită actul solicitat sunt posibile, potrivit art. 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, numai dacă reclamantul deține dreptul material revendicat. Întrucât perioada de serviciu realizată după pensionare nu poate fi inclusă, în circumstanțele constatate, în vechimea care a fundamentat pensia specială stabilită în 2013, pretenția de recalculare până la plafonul de 75% este neîntemeiată.

În ceea ce privește art. 93 din Codul administrativ, Completul precizează că soluția nu se întemeiază pe o transferare integrală către reclamant a sarcinii clarificării situației de fapt. Înscrisurile invocate de acesta, inclusiv ordinele de prelungire și certificatul de vechime, au fost examinate, însă faptele pe care le confirmă nu întrunesc ipoteza normelor materiale invocate ca temei al recalculării.

În aceste condiții, criticile apelantului nu răstoarnă concluzia primei instanțe privind legalitatea refuzului CNAS. Hotărârea contestată a soluționat corect pretenția dedusă judecății, iar temeiurile prevăzute de art. 240 alin. (1) lit. b)-f) din Codul administrativ pentru casarea sau modificarea acesteia nu sunt incidente.

Sintetizând considerentele expuse, Completul specializat conchide că apelul declarat de Rotari Serghei este neîntemeiat. Pensia acestuia a fost stabilită după eliberarea din serviciu, în condițiile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, iar activitatea desfășurată în baza raportului de serviciu început ulterior nu întrunește condițiile art. 2 alin. (2) și art. 61 alin. (2) pentru recalcularea aceleiași pensii speciale. În consecință, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 31 martie 2025 urmează a fi menținută.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. a) și art. 245 din Codul administrativ, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Centru

D E C I D E:

Apelul declarat de Rotari Serghei, ***se respinge.***

Se menține hotărîrea Judecătoriei Chișinău (Sediul Rîșcani) din 31 martie 2025.

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Președintele completului,

Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Ghedrovici Nicolae

Bostan Angela